Bildiri Başlığı: Afetlere Yönelik Çözüm Önerisi: Artırımlı Konut Modeli

Bildiri sahibi ismi: *Prof. Dr. Yeşim Tanrıvermiş; **Arş. Gör. Parla Güneş

Bildiri sahibi kurumu ve/veya unvanı: *Prof. Ankara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü

** Arş. Gör. Ankara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü

* aliefendioglu@ankara.edu.tr;**parlagunes@ankara.edu.tr

Özet (en fazla 500 kelime)

Afet sonrası yeniden yapılanma süreçleri, yerinden edilmiş topluluklar için barınma ihtiyacının hızla karşılanmasını gerektiren kritik bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu süreçlerde, fiziksel barınmanın ötesine geçerek toplumsal uyumun sağlanması ve sosyal dışlanmanın önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, artırımlı konut modelinin afet sonrası yeniden yapılanma süreçlerindeki rolünü ve etkisini analiz etmektir. Özellikle, bu modelin esnek yapısı, sürdürülebilirliği ve afet sonrası yerinden edilmiş toplulukların ihtiyaçlarını karşılamadaki potansiyeli ele alınmıştır. Çalışma, fiziksel barınmanın ötesine geçerek toplumsal uyum, sosyal dışlanmanın önlenmesi ve topluluk aidiyetinin güçlendirilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirmeyi hedeflemektedir. Araştırma kapsamında artırımlı konut yaklaşımı, simülasyon modelleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda, afet sonrası mekânsal hareketlilik desenleri ve bu desenlerin konut yerleşimlerine etkisi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Analiz sürecinde, yerleşim planlaması ve topluluk katılımı arasındaki etkileşimler göz önüne alınmış ve modelin uzun vadeli topluluk etkileri değerlendirilmiştir. Modelin özünde, temel bir yaşam alanının hızla inşa edilmesi ve konutun zamanla bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda genişletilmesi yer almaktadır. Bu yaklaşım, sınırlı kaynaklarla hızlı bir çözüm sunarken, uzun vadede toplulukların katılımını ve aidiyet hissini güçlendirmektedir. Araştırmada, mekânsal hareketlilik desenlerini ve yerleşim planlamasının sosyal etkilerini incelemek için coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ve agent-based modeling (ajan tabanlı modelleme) teknikleri kullanılmıştır (Gilbert, N. and Troitzsch, K. G. 2005). Bu simülasyonlar, artırımlı konut modelinin uygulanabileceği potansiyel yerleşim yerlerini belirlemiş ve bu bölgelerdeki demografik, altyapısal ve çevresel faktörler göz önüne alınarak analizler gerçekleştirilmiştir. GIS tabanlı analizler, afet sonrası konutların yer seçiminde ulaşım ağları, altyapı durumu, çevresel sürdürülebilirlik, eğitim ve sağlık hizmetlerine yakınlık gibi kriterlerin mekânsal dağılımını değerlendirmiştir. Bu modelin uygulanabilirliği (Epstein, J. M. and Axtell, R. 1996), simülasyon modelleri aracılığıyla detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Ajan tabanlı modelleme (ABM) kullanılarak, bireylerin karar verme süreçleri ve mekânsal hareketlilikleri simüle edilmiştir; her bir ajan, yerinden edilme durumu, sosyal etkileşimleri ve çevresel koşullara göre hareket etmektedir. Coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ise mekânsal verilerin toplanması, analizi ve görselleştirilmesi için kritik bir araç olarak kullanılmıştır. Simülasyon süreci, veri toplama, senaryo geliştirme ve sonuçların analizi adımlarını içermektedir. Bu bağlamda, araştırmalar, afet sonrası yeniden yapılanma süreçlerinin başarılı olması için sosyal sürdürülebilirliğin sağlanmasının önemini vurgulamaktadır. Bu analizler, uygun yerleşim alanlarının belirlenmesi ve kaynakların etkin kullanımı için veri sağlamıştır. Sonuç olarak, araştırma bulguları, artırımlı konut modelinin afet sonrası yeniden yapılanma süreçlerinde hem kısa vadeli barınma

ihtiyaçlarını hızla karşılamada hem de uzun vadede toplulukların sosyal uyumunu sağlamada etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Model, bireylerin ihtiyaçlarına göre genişleyebilir yapısıyla kaynak etkinliğini artırmakta, toplulukların katılımını teşvik ederek aidiyet duygusunu güçlendirmektedir. Aynı şekilde, simülasyonlar, mekânsal hareketlilik ve yerleşim kararlarının, topluluk dinamiklerini ve sosyal sürdürülebilirliği şekillendirdiği vurgulanmalıdır. Araştırma bulguları, artırımlı konut modelinin afet sonrası yeniden yapılanma süreçlerinde önemli sonuçlar doğurabileceğini ortaya koymaktadır. Bu model, yerinden edilmiş toplulukların acil barınma ihtiyaçlarını hızla karşılamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal uyumu artırarak sosyal dışlanmayı önlemede etkili bir araç olarak işlev görmektedir. Mekânsal hareketlilik desenlerinin ve yerleşim planlamasının sosyal etkileri, toplulukların katılımını teşvik etmekte ve aidiyet duygusunu güçlendirmektedir. Ayrıca, coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ve ajan tabanlı modelleme (ABM) kullanımı, uygun yerleşim alanlarının belirlenmesi ve kaynakların etkin kullanımı için değerli veriler sağlamaktadır. Sonuç olarak, bu modelin esnek yapısı ve sürdürülebilirliği, afet sonrası yeniden yapılanma süreçlerinin başarıyla yönetilmesine katkıda bulunarak, toplumsal dayanıklılığı artırma potansiyeli taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler (en fazla 5 adet)

Artırımlı konut, doğal afetler, mekan örüntüsü, kentsel hareketlilik

Kaynakça

Abanoz, F. B. ve Vural, N. 2023. Dünya'da ve Türkiye'de Kullanılan Geçici Afet Konutlarının Karşılaştırmalı Analizi ve Model Önerisi. 4 (1). 132-153.

Akalın, M. 2016. Sosyal Konutların Türkiye'nin Konut Politikaları İçerisindeki Yeri ve TOKİ'nin Sosyal Konut Uygulamaları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 26 (1). 107-123.

Akın, R. 2015. Türkiye'de Sosyal Politika ve Sosyal Konut Politikası. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma İktisadi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Edirne.

Aksoy Khurami, E. ve Özdemir Sarı, Ö. B. 2020. Özel Kiralık Kesimde Boş Konut Birimlerinin Sosyal Konut Olarak Kullanılması Üzerine Bir Değerlendirme: Cevizlidere Mahallesi Örneği. İdealkent Dergisi. Kentleşme ve Ekonomi Özel Sayısı, 1156 - 1179.

Aldunce, P., et al. (2015). *The Role of Social Capital in Disaster Risk Reduction: A Case Study of the 2011 Tōhoku Earthquake and Tsunami in Japan*. *Natural Hazards*, 75(2). 1085-1106.

Aslan, A.B. ve Yalçıner Ercoşkun, Ö. 2021. Yaşam Kalitesinin Arttırılması İçin Ekolojik Sosyal Konutta Yeni Bir Finansman Önerisi. 32 (12). 182-207.

Ay, G. 2017. Düşük Gelir Grubuna Yönelik Sosyal Konut Üretiminde Kullanıcı Katılımlı Sürecin İrdelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Programı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Barbosa, E. ve Alvares Fernandes, P. C. 2014. Housing Typologies: Towards a Socially Mixed and Diverse Urban Development.

Batur, T. 2021. Yoksullukla Mücadelede Politika ve Programların Uygulanabilirliği: Selçuklu İlçesi Örneği. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı,. Doktora Tezi. Konya.

Beşirli, H. Bakır, M. Kaçancı, M. Özdemir, Z. G. ve Gülle Yalçınkaya, M. 2016. Sosyal Konut Uygulamaları ve Sosyal Dışlanma (Toplu Konut İdaresi Yoksul Konutları Örneği). MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi. 5 (1). 158-175.

Borshchev, A., & Filippov, A. (2004). *From System Dynamics and Discrete Event to Practical Agent Based Modeling: Reasons, Techniques, Tools*. *Proceedings of the 22nd International Conference of the System Dynamics Society*.

Bozkurt, Y. ve Ayfer, R. 2018. Göçün Kentleşme Üzerindeki Etkisi: Kütahya İli Örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 57. 144-162.

Ceritli, İ. 1998. Kentsel Planlamanın İlkeleri ve Türkiye'de Gecekondu Sorunu. Öneri Dergisi. 2 (10). 49-57.

Cossio, B. M. ve Romano, S. 2015. Housing for Social Integration: Beyond Physical Proximity. PLEA2015 Architecture in (R)Evolution. Edition: 1.Building Green Futures.

Çakır, E. 2023. 21. Yüzyılda Kentsel Dönüşüm ve Yeni Eğilimler. Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi. 7 (18). 118-144.

Çelik, K. 2017. Kentsel Dönüşüm Alanlarının Seçimi ve Dönüştürülmesine Yönelik Örnek Bir Uygulama. GÜFBED/GUSTIJ. 7 (2). 221-235.

Çetin, S. 2012. Kalkınmada Kentleşme ve Konut Politikalarının Önemi. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi. 4 (1). 293-304.

Çoban Kaynak, R. 2017. Sosyal Adalet, Eşitlik ve Sosyal Hizmet. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 6 (4). 252-260.

Çoban, A. N. 2012. Cumhuriyetin İlanından Günümüze Konut Politikası. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 67 (3). 75-108.

Demir, O. M. 2019. Konut Sorununa Yönelik Kamu Politikaları ve Toki Projelerinin Gelir Dağılımı ile İlişkisi: İzmir İli Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Maliye Programı Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Demirtola, H. ve Atilla, E. A. 2013. Modüler Organizasyon Yapısı. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2 (1). 95-116.

Epstein, J. M. ve Axtell, R. (1996). *Growing Artificial Societies: Social Science from the Bottom Up*. MIT Press.

Eraydın, A. 2020. Planlamanın Krizini Aşmak: Planlama Kuramları ve Planlamanın Kurumsallaşmasına Yönelik Öneriler. 7. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu 10-12 Eylül 2020 Mersin.

Ercan, T. 2018. Türkiye'de Doğrudan Yabancı Yatırımların Yararlandığı Vergi Avantajlarının Değerlendirilmesi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Mali Hukuk Bilim Dalı. Doktora Tezi. Bursa.

Erdoğdu, M. M., Alçın, S., Dereli, D. D., Bilgin, D. ve Akbaş, İ. 2023. Yeniden Yapılanan Küresel Ekonomi ve Türkiye. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları. e-ISBN: 978-625-8180-32-9.

Erdüzgün, S. Ç. ve Çizmeci Yöreş, F. 2023. Konut Üretiminde Karma Mülkiyet Stratejisinin Türkiye'de Uygulanabilirliği. Planlama Dergisi. 33 (3). 432-448.

Gencer, T. E. 2020. Sosyal Adalet ve Kent: Sosyal Adaletin Mekânsal Boyutu," In Kentsel Sosyal Hizmet , Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara.

Gilbert, N., & Troitzsch, K. G. (2005). *Simulation for the Social Scientist*. Open University Press.

Güzelci, H. 2018. İstanbul'un Değişim Sürecinde Konut Reklamlarının Göstergebilimsel Çözümlemesi: 2000 Sonrası Mimari Örnekleri. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC. 8 (1). 45-60.

Han, B. 2023. Sürdürülebilir Mimari ve Enerji Verimliliği Konusunda Yapılmış Çalışmalar ve Öneriler. Hars Akademi Dergisi. 6 (1). 57-72.

Hasgül, E. ve Ozsoy, A. 2016. Konut Tasarımında Esnekliğin Farklı Konut Tipolojileri Üzerinden Tartışılması. Tasarım+Kuram Dergisi. 22. DOI: 10.23835/tasarimkuram.315699

Hosseini, S. M. A., Pons, O. and Fuente, A. (2019). A sustainability-based model for dealing with the uncertainties of post-disaster temporary housing. Sustainable and Resilient Infrastructure, 5(5), 330–348. https://doi.org/10.1080/23789689.2019.1583487.

Kahveci, M., Salman, C., Acun, S. ve Kurmuş, E. 2022. Misafirlikten Kent Sakinliğine, İstanbul'da Suriyeli Sığınmacıların Barınma Deneyimleri. Gazi Kitapevi. ISBN 978-625-8275-07-0.

Kapusuz, Y. E. ve Tanrıvermiş, H. 2023. Konuta Erişilebilirlik, Konut Talebi ve Talebi Etkileyen Faktörlerin Analizi: Ankara İli Örneği. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.

Karakaş, B. 2015. Seçilmiş Avrupa Ülkelerinde Sosyal Konut Uygulamaları. İş ve Hayat Dergisi. 1 (2). 47-68.

Kaya, B. E. ve Akıner, İ. 2022. Toplu Konut ve Sosyal Konut Üretiminin Küreselleşme Bağlamında İrdelenmesi: Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler. Kent Akademisi Dergisi. 15 (4). 1789-1811.

Koç, İ. 2021. Konut Finansmanında Yapı Tasarrufu Yöntemi ve Risk Modelleri Konut Finansmanında Yapı Tasarrufu Yöntemi ve Risk Modelleri. Türkiye Bankalar Birliği. Yayın No:342.

Köstekli, Ş. İ. 2005. İstihdam Stratejileri ve Türkiye için Bir Model Önerisi. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Doktora Tezi. İstanbul.

Kshatri, K. 2023. The Success Factors for Affordable Urban Housing in Indian Context. DOI: 10.13140/RG.2.2.18256.28167.

Kunduracı, N. F. 2013. Dünyada ve Türkiye'de Sosyal Konut Uygulamaları. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi. 22 (3). 53-77.

Kutsal, S. ve Polatoğlu, Ç. 2023. Türkiye'de Artan Konut İhtiyacı ve Konut Sorununun Dinamikleri. İstanbul Topkapı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2 (1). 133-158.

Longley, P. A., et al. (2015). *Geographic Information Science and Systems*. Wiley.

Madden, D. ve Marcuse, P. 2016. In Defense of Housing: The Politics of Crisis. London: Verso Books.

Mahmoud, M. I. ve Güzelci, H. 2022. Konut İç Mekanlarının Esnekliğini Hedefleyen Prefabrik Bir Sistem Önerisi. 10 (3). 64-78.

Maldonado, A. F. ve Bredenood, J. 2010. Progressive Housing Approaches in the Current Peruvian Policies. Journal of Habitat İnternational. 34 (3). 342-350.

Marın, M.C. ve Altıntaş, H. 2004. Konut Yer Seçimi-Ulaşım Etkileşim Teorileri: Kritik Bir Literatür İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi. 19 (1). 73-88.

Mazıcıoğlu, E. ve Yenice, M. S. 2019. Konut ve Konut Yer Seçiminde Etkili Ölçütlerin Kentsel Yaşam Kalitesi Bağlamında Değerlendirilmesi; Gaziantep Örneği. Artium Dergisi. 7 (2). 138-146.

North, M. J. ve Macal, C. M. (2007). *Managing Business Complexity: Discovering Strategic Solutions with Agent-Based Modeling and Simulation*. Oxford University Press.

Olgun, H. 2013. "Yeni Sağ" ve Sosyal Devlet: Thatcher Dönemi Britanyasında Konut Politikası. Amme İdaresi Dergisi. 46 (3). 89 - 111.

Olgun, H. 2017. Fransa'da Konut Politikası: Tarihi Süreç ve Bugünkü Durum. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi. 6 (14). 68-88.

Özen, G. A. ve Aksoy, M. 2021. Case Study User Participation in Social Housing Practices in Turkey. Journal of Architectural Engineering. 27 (4).

Pala, Y. 2022. Modern Mimarinin Doğu Berlin'de Prefabrik Yapılara Sosyal Konutta Yansıması.Hars Akademi Dergisi. 5 (2); 455-470.

Pretty, J. ve Smith, D. (2004). *Social Capital in Biodiversity Conservation and Management*. *Social Capital and Biodiversity Conservation*.

Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Touchstone Books/Simon & Schuster. https://doi.org/10.1145/358916.361990

Railsback, S. F. ve Grimm, V. (2012). *Agent-Based Modeling and Simulation: A Practical Introduction*. Springer.

Seçkiner Bingöl, E. 2018. İngiltere Yerel Yönetimlerinde Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım. Ombudsman Akademik. 4 (8). 105-123.

Shaw, R. ve Goda, K. (2004). *From Disaster to Sustainable Reconstruction: The Japan Experience*. *Disaster Prevention and Management*.

Soylu, B. 2017. Deprem Sonrası Konut Politikaları: Türkiye Örneği. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Çalışma Ekonomisi Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Süzer, A. ve Yamaçlı, R. 2024. Afet Sonrasi Sürdürülebilir Geçici Konut Tasarimi, Analiz ve Öneriler. 6 (1). 67-84.

Şarkaya İçellioğlu, C. 2011. ABD'de Konut Finansman Sistemi. Sosyal Bilimler Dergisi. (1). 143-154.

Taş, N. 2021. Afet Sonrası Geçici Barınmanın Çevresel Ekonomik ve Sosyal Sürdürülebilirliğinin Değerlendirilmesi. Bursa Uludağ Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Yapı Bilgisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Bursa.

Tekin, Ö. F. 2023. Kent ve Kriz. Özgür Yayınları. ISBN (PDF): 978-975-447-736-8
DOI: https://doi.org/10.58830/ozgur.pub269.

Tutal, G. Ş. ve Koç, C. 2023. Sosyal Konut Çalışmalarında Toplu Konut İdaresi (TOKİ)nin Yerini İncelemede Bir Yöntem Denemesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(1). 15-40.

Ulusoy, A. E. 2020. Türkiye'de Konut Politikaları: Tarihsel Süreç ve Aktörlerin Rolü. Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi. 1 (3). 87- 123.

Yıldırım, K. ve Başkaya, 2006. Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeye Sahip Kullanıcıların Konut Ana Yaşama Mekanını Değerlendirmesi. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 21 (2). 285-291.

Yılmaz, S. 2021. Afet Sonrası Geçici Barınmanın Çevresel Ekonomik ve Sosyal Sürdürülebilirliğinin Değerlendirilmesi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yapı Bilgisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Bursa.

Sempozyum Teması (özetin dahil olabileceği sempozyum teması)

Krizler